

Pe platoul „Podei”, situat în marginea de vest a satului, lucrările agricole executate în 1961, cu ocazia plantării unei pepiniere, au dus la descoperirea incidentală a unor vase și resturi de oase umane calcinate, aparținând unui mormint de incinerare.

Reamintim că din această descoperire se păstrează la Muzeul de istorie din Tg. Mureș un vas mare bitronconic cu slip negru la exterior și cu proeminențe sub diametrul maxim, identic cu vasele de acest tip din Ha D; o strachină cu buza invazată și canelată, de culoare neagră; un vas sac cu briu incizat sub buză, prevăzut cu patru proeminențe; fragmente dintr-un al doilea vas bitronconic cu butoni și caneluri concentrice în jurul butonilor. Materialele recuperate indică o datare ce se plasează în a doua jumătate a Ha C și în Ha D.

Reluarea cercetărilor în anul 1979 și continuarea lor în 1980 au avut drept scop încercarea de a depista noi morminte. Datorită lucrărilor agricole, însă, cercetarea a trebuit să se limiteze și în 1980 la cinci secțiuni și trei case.

Pentru a prezenta o situație globală, menționăm că în 1979 a fost dezvelită o groapă de 1,26 m în diametru, al cărui conținut, anume două coarne de cerb, fragmente de bazin — probabil tot de cerb —, câteva oase de ovi-caprine, fragmente ceramice și pigmenți de cărbune din lemn de brad, indică mai curînd un caracter de cult pentru această groapă. Tot în 1979 a fost secționată o locuință, dezvelită integral în 1980. Locuința, situată în S_1 , între metri 11,90—20,50, avea o formă ovală și se adîncea pînă la 0,70 m. Sub chirpiciul prăbușit, aflat la adîncimea de 0,45—0,50 m, s-a descoperit o ceașcă tronconică cu toartă supraînălțată (fig. 1/1), o căniță cu două torți supraînălțate, (fig. 1/2), o strachină mare cu buza invazată și canelată oblic și cu patru butoni sub buză (fig. 1/3), un vas miniatural cu picior, o roțiță de car votiv, un colț de vas. Vasele sînt din pastă omogenă, bine arse; ceștile sînt cu slip negru lustruit, iar strachina are culoare brun-roșcată la exterior și neagră la interior. Două rîșnite frecători, din gresie, bine albiate, precum și oase de animale întregesc inventarul. Vatra de foc, lutuită, cu crustă arsă, se afla în zona de NV. Cantitatea mare de chirpici, aflată uneori în calupuri compacte, arată că locuința a fost distrusă printr-un incendiu.

Materialul ceramic descoperit și prezentat permite o încadrare suficient de riguroasă. Astfel, ceașca tronconică cu toartă supraînălțată își află analogii exacte în cadrul descoperirilor hallstattiene tîrzii din Transilvania sau în grupul Ferigile. Ceașca cu două torți supraînălțate își află analogii în cadrul necropolei de la Basarabi. Strachina pare să prezinte un aspect ceva mai timpuriu, adică mai curînd de Ha. C, decît de Ha. D, cum apare el în Transilvania. Încercînd o datare cît mai strînsă posibil, am încadra materialul din locuință în limita de timp cuprinsă între a doua jumătate, poate chiar sfîrșitul secolului VII și prima jumătate a secolului VI î.e.n. În orice caz, judecînd după ceașca tronconică cu toartă supraînălțată, datarea acestui material și în Ha. tîrziu ni se pare a fi deplin justificată, mai ales dacă avem în vedere și tipurile de vase care constituie

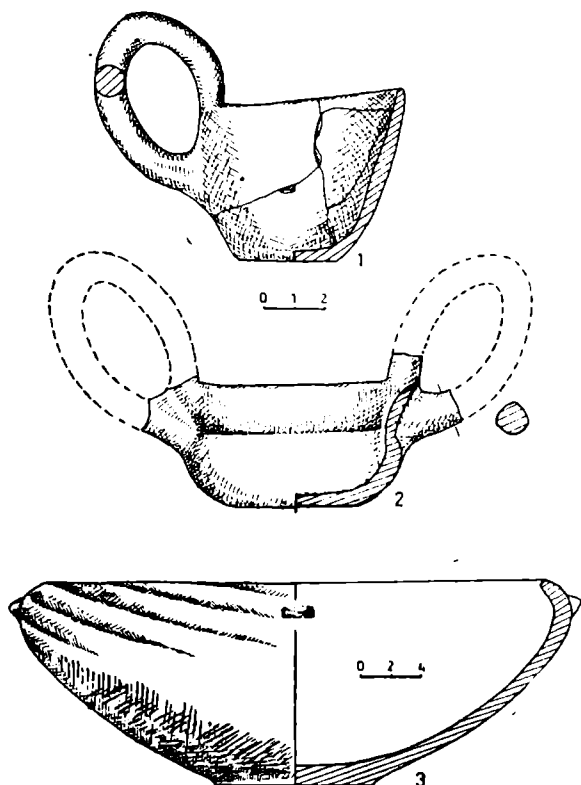

Fig. 1. Chendu, jud. Mureș. Vase descoperite în locuința nr. 1.

inventarul mormintului de incinerare descoperit în anul 1961 în acest punct.

În secțiunea nr. 2, în afară de fragmente de vase provenind din stratul de cultură, ce se adâncește pînă la $-0,70-0,80$ m, a fost tăiată o groapă cu material hallstattian, ce se adîncea pînă la $1,50$ m. Secțiunea nr. 3 a dat doar cîteva fragmente ceramice mărunte.

În secțiunile nr. 4—5, executate în 1980, au fost surprinse alte gropi (nr. 3 și 4) situate la $1,40$ m una de alta, care au fost cercetate printr-o casetă.

Groapa nr. 3, de formă aproape rotundă, cu diametrul de $0,97$ m și adîncimea de $1,35$ m, era ușor lărgită la bază. Patru fragmente de gresie, dispuse spre pereții gropii, la nord, vest și est, oase de ovi-caprine, fragmente ceramice, pigmenți de cărbune de lemn și chirpic, precum și cîteva fragmente de oase puternic arse, constituie inventarul descoperit.

Groapa nr. 4, de formă ovală, de asemenea lărgită la bază, avea diametrul maxim de $0,60$ m și adîncimea de $-1,15$ m. În partea de mijloc a peretelui sudic se afla o scobitură în formă de absidă semicirculară, în care nuse alfa însă nici un obiect. Inventarul gropii era format din două lespezi masive de gresie, suprapuse, ce se aflau spre marginea de nord a gropii, din fragmente ceramice, bulgări de pămînt ars de aspectul chirpicului, oase trecute prin foc și pigmenți de cărbune din lemn de brad. Menționăm că nici una din cele patru gropi cercetate nu avea pereții arși. Am menționat că în gropile nr. 3—4 au fost aflate oase arse. În cazul în care analiza osteologică va indica că sînt de natură umană, ele vor fi, firește, interpretate drept morminte de incinerare. Dealtfel, șansa de a fi într-adevăr morminte nu e deloc de neglijat, dacă avem în vedere mormintul de incinerare descoperit incidental în 1961 în acest punct. În caz contrar, ele vor trebui înscrise în categoria gropilor menajere sau a celor cu caracter de cult.

Următoarele două secțiuni, S_6 și S_7 , executate la un metru una de alta și la cinci metri spre sud de S_4 și S_5 , au indicat același strat de cultură hallstattian, care se adîncește pînă la $-0,70-0,75$ m de suprafața actuală a solului. Datorită arăturii foarte adînci, executată cu ani în urmă pentru pepinieră, stratul de cultură este răvășit profund. Menționăm descoperirea în caroul 11 din S_6 a unui vâscior cu ornamente striate și creștături pe buză. Între metri 17—20 ai celor două secțiuni au fost sesizate resturile unei lo-

cuițe deranjate de lucrările agricole. Caseta deschisă a scos la iveală o mare cantitate de chirpici, fragmente ceramice, oase de animale, pigmenți de cărbune și urmele unei vetre de foc, ce se afla între $17,60-18,30$ m. Sub vatră, la $-0,95$ m, s-a aflat, așezată în poziție orizontală, o lespede plată de gresie, de formă ovală, avînd diam. max. $=0,58$ m și grosimea $=6-8$ cm. Lespedea acoperea o groapă care se adîncea pînă la $-1,50$ m, în care s-au aflat: un fragment de rîșniță primitivă, fragmente de vase, printre care unul de la o ceașcă, o tortiță, oase arse, cărbune, fragmente de chirpici și cîteva pietre de riu. Desigur, și în cazul acestei gropi, pentru a ne putea pronunța asupra caracterului ei, trebuie să așteptăm rezultatul analizei osteologice.

În fine, ultima secțiune, S_8 , a fost executată între secțiunile S_{4-5} și S_{6-7} , dar perpendicular pe ele, adîncindu-se pînă la $-0,80$ m, adică străpungîndu-se solul viu, care apare și aici la $-0,70$ m. În afară de fragmente ceramice hallstattiene, menționăm descoperirea, în caroul 8, a două lespezi de gresie, aflate între $-0,30-0,50$ m.

Deși reduse ca amploare, considerăm că cercetările efectuate la Chendu au adus, ca un prim rezultat, clarificarea cronologiei acestui obiectiv, confirmînd datarea pe care am preconizat-o pentru mormintul descoperit incidental. Firește, rămîne incert caracterul gropilor descoperite, dar el se va lămuri curînd, prin analiza materialului osteologic și, sperăm, prin cercetările pe care dorim să le continuăm și pe viitor.

RAPPORT SUR LES RECHERCHES DE CHENDU, COM. BĂLĂUȘERI, DÉP. MUREȘ

RÉSUMÉ

Les recherches effectuées entre 1979—1980 ont abouti à la découverte d'une habitation et de quelques fosses cultuel. Quelques-unes de ces fosses pourraient être interprétées hypothétiquement (jusqu'au moment d'analyses ostéologiques plus précises) comme de tombes à incineration. Le matériel céramique date le complexe hallstattien de Chendu dans la deuxième moitié du VIIe et la première moitié du VIe siècle av. n.è.

EXPLICATION DE LA FIGURE

Fig. 1. Chendu, dép. de Mureș. Vases découvertes dans l'habitation n° 1.